

دستورالعمل تفکیک - جمع آوری و دفع پسماندهای بهداشتی و درمانی

تعریف و طبقه بندی

پسماندهای بهداشتی درمانی شامل: کلیه پسماندهای تولید شده بوسیله مراکز و موسساتی از قبیل بیمارستانها ، مراکز بهداشتی درمانی ، آزمایشگاههای تشخیص طبی و تحقیقاتی و سایر مراکز مشابه است .

پسماندهای تولید شده بوسیله مراکز فوق شامل دو دسته عمده زیر است .

گروه ۱- پسماندهای خطرناک که خود به چهار دسته زیر تقسیم می شوند :

الف - پسماندهای عفونی شامل :

- کلیه پسماندهای آلوده به خون و فرآورده های خونی

- کلیه پسماندهای مربوط به آزمایشهای تشخیص طبی و تحقیقات پزشکی

- پسماندهای پاتولوژی

- کلیه ترشحات و پسماندهای آلوده به ترشحات بیماران عفونی

- کلیه مواد و وسایلی که با بیمار عفونی تماس داشته اند

- کشت های بیولوژیک و محیط های کشت

- پسماندهای اتاقهای ایزوله

- پسماندهای بخش های دیالیز

- پسماندهای ناشی از جراحی و اتوپسی

- اعضاء و اندامهای قطع شده و جنین

ب - پسماندهای شیمیایی شامل : زباله های دارویی و مواد شیمیایی - ویالهای نیمه پر و پر دارویی ، ترموترهای شکسته ، معرفهای آزمایشگاهی ، داروهای ثبوت و ظهور فیلم و ...وهر گونه زباله منتج شده از تشخیص ، درمان و مراقبت بیماران تحت شیمی درمانی (اعم از: ست های سرم ، کیسه های ادرار ، سوند ، کیسه های استوما)

ج - پسماندهای نوک تیز و برنده شامل :

سر سوزن - تیغ بیستوری واره - اسکالپل - لانس - انواع آنژیوکت - شیشه های شکسته سرم

و فرآورده های خونی و دارویی و هر گونه وسیله یکبار مصرف تیز و برنده که در تشخیص و درمان

و مراقبت بیماران استفاده شده است .

د- پسماند های رادیو اکتیو شامل: کلیه پسماندهای تولید شده در مراکز پزشکی- هسته ای می باشند .

گروه ۲ - پسماند های معمولی یا شبه خانگی که به طور عمده از کارکردهای خدمات اداری و عمومی این مراکز تولید می شود .

شامل: زباله های آشپزخانه ، آبدارخانه ، قسمت اداری مالی ، ایستگاههای پرستاری ، باغبانی و از این قبیل است .

تفکیک :

پسماندهای عفونی و پسماندهای شیمیایی بایستی در کیسه زباله مقاوم زرد رنگ جمع آوری و در مخزن زرد رنگ دارای علامت مخصوص ، قابل شستشو و ضد عفونی ، نگهداری شوند .

زباله های نوک تیز و برنده صرف نظر از اینکه آلودگی داشته یا نداشته باشد در جعبه یا محفظه مقاوم (S.B) مخصوص جمع آوری گردد. ظروف جمع آوری این اجسام باید ضد سوراخ شدن بوده و در پوش مناسب داشته باشد و جنس این ظروف به قدری سخت و نشدناپذیر باشد که نه فقط اجسام برنده و نوک تیز بلکه هر گونه بقایای آبگونه های موجود در سرنگ ها را در خود نگه دارد .

پسماندهای پرتوزا و رادیو اکتیو ، برابر ضوابطی که به اتفاق وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی و سازمان انرژی اتمی تهیه و اعلام خواهد شد زیر نظر مسئول فیزیک بهداشت مدیریت خواهد شد .

زباله های معمولی یا شبه خانگی بایستی در کیسه زباله مقاوم مشکی رنگ جمع آوری و در مخزن آبی رنگ قابل شستشو و ضد عفونی ، نگهداری شود .

۱- اعضا و اندامهای قطع شده، جنین بایستی مجزای جمع آوری و در جهت دفع به گورستان محل حمل شده و به روش خاص خود دفن گردد .

۲- کلیه سر سوزن ها از سرنگ های مصرف شده (بخصوص در موارد شیمی در مانی) جدا نشود و بصورت توأم جمع آوری گردد .

جمع آوری :

- وقتی سه چهارم ظروف و کیسه های پلاستیکی پراز پسماند شد پس از بستن درب آنها ، باید آنها را برداشت .
- پسماندها باید همه روزه (یا در صورت لزوم چند بار در روز) گرد آوری شوند و به محل تعیین شده برای انباشتن پسماندها حمل شوند .
- هیچ کیسه محتوی پسماند نباید بدون داشتن برچسب و تعیین نوع محتوای کیسه از محل تولید خارج شود .
- برچسب باید دارای مشخصاتی از قبیل (تاریخ تولید ، نام بخش ، نوع زباله و...) باشد .
- باید به جای کیسه ها و ظروف مصرف شده بلافاصله کیسه ها و ظروف از همان نوع قراردادده شود.(این کیسه ها و ظروف در هر جایی که پسماند تولید می شود به آسانی توزیع شوند)
- سطل های زباله پس از خارج کردن کیسه پر شده بلافاصله شستشو و ضد عفونی گردند .

حمل در مراکز تولید :

- حمل زباله ها در بیمارستان باید بوسیله ترولی های چرخدار یا ظروف (bin) چرخدار یا گاریهایی که برای هیچ منظور دیگری از آنها استفاده نمی شود و دارای مشخصات زیر باشد ، انجام گیرد :
 - بارگیری و تخلیه بار آنها آسان باشد .
 - لبه های تیز و برنده ای که به کیسه زباله ها یا ظرفهای حاوی پسماندها ضمن بار گیری و تخلیه آسیب برساند ، نداشته باشد .
 - تمیز کردن آن آسان باشد .
 - باید وسیله حمل پسماندها همه روزه با مواد گندزدای مناسب نظافت و ضد عفونی گردد .
 - باید همه کیسه های پسماندها سربسته و دست نخورده تا پایان مدت حمل باقی بماند .
 - تعویض ترولی یا گاریهای چرخدار از انتهای بخش به محل نگهداری موقت ضروری است .
- توجه : بطور کلی بازیافت زباله های مراکز بهداشتی درمانی ممنوع است .
- توجه: در بخشها ضرورت دارد برحسب مورد از ظروف مجزا برای جمع آوری مواد زائد جامد (شبه خانگی - خطرناک) استفاده شود که برای زباله های شبه خانگی از کیسه زباله مقاوم به رنگ مشکی و مخزن آبی رنگ و برای زباله های خطرناک از کیسه زباله های مقاوم زرد رنگ با مخزن

زرد رنگ استفاده می شود و در صورت عدم وجود کیسه زباله مقاوم از دو کیسه هم رنگ داخل یکدیگر استفاده شود و بطریق بهداشتی حمل و دفع گردد .

ذخیره و نگهداری موقت :

- محل ذخیره و نگهداری موقت باید در داخل بیمارستان طراحی شود .
- پسماندهای معمولی و خطرناک درون کیسه زباله یا سطح زباله باید در محلی جدا از هم در اتاقی با اندازه مناسب حجم پسماند های تولید شده و دفعات گرد آوری در محل ذخیره انباشته شوند .
- جز در مواردی که در محل موقت نگهداری سردخانه وجود داشته باشد مدت انباشتن پسماندها) یعنی فاصله بین تولید و تصفیه یا دفع نهایی آن (نباید از مدتهای مشروح ذیل بیشتر شود :

- در مناطق معتدل ۷۲ ساعت در زمستان

48 - ساعت در تابستان

- در مناطق گرم ۴۸ ساعت در زمستان

24 - ساعت در تابستان

محل نگهداری موقت زباله بایستی دارای شرایط زیر باشد :

- دارای کف نشسته نا پذیر و محکم دارای امکانات تخلیه و زهکشی خوب باشد و نظافت و گندزدایی آن به آسانی و بصورت مستمر انجام گردد .
- دارای سیستم آب گرم و سرد برای تمیز کردن محل باشد .
- باید به آسانی در دسترس کارکنان شاغل در کارهای مربوط به زباله ها (نیروهای خدماتی) بوده و ارتباط مناسب با بخش ها داشته باشد .
- امکان قفل کردن ورودی آن به منظور جلوگیری از دستیابی اشخاص غیر مجاز فراهم باشد .
- وسیله نقلیه گرد آوری پسماندها به راحتی به محل ذخیره دسترسی داشته باشد .
- در مقابل تابش آفتاب حفاظت داشته باشد .
- دور از دسترس جانوران ، حشرات و پرندگان باشد .
- روشنایی آن خوب باشد و حداقل دارای تهویه باشد .
- نباید در جایی نزدیک به انبار مواد غذایی تازه یا محل آشپزخانه باشد و حتی الامکان از آشپزخانه دور باشد .
- تجهیزات تمیز کاری ، لباس حفاظتی ، کیسه زباله و ظروف گرد آوری زباله فراهم و در محل نزدیک به منطقه ذخیره که دسترسی آسان داشته باشد موجود باشد .

- جهت نگهداری انواع زباله بیمارستانی قسمت بندی و علامت گذاری شده باشد .
- تحت نظارت بهداشتی و ایمنی کامل باشد .
- محل باید محصور و مسقف و بوسیله علامت یا تابلوی مخصوص هشدار دهنده مشخص شده باشد .
- دفع زباله های بهداشتی درما نی :
- مواد زائد جامد معمولی یا شبه خا نگی : همراه مواد زائد جامد خانگی از طریق سیستم عمومی بطور روزانه توسط سازمان (شهرداری) مربوطه به محل دفع زباله های شهری انتقال و دفع گردد .
- زباله های نوک تیز و برنده : که در جعبه های مخصوص جمع آوری شده همراه با پسماندهای عفونی و شیمیایی دفع می گردند .
- پسماندهای عفونی و شیمیایی : بدیهی است درحال حاضر دفع پسماند های عفونی و شیمیایی (ونوک تیز و برنده) باید با هماهنگی شهرداری و سایر ارگانهای ذیربط و موقعیت محلی با رعایت نکات بهداشتی صورت گیرد .
- با توجه به قا نون جدید مدیریت پسماندها در صورت تدوین و ابلاغ آئین نامه قا نون مذکور ، عملی خواهد شد .
- پسماندهای رادیو اکتیو تحت شرایط خاص خود جمع آوری و نگهداری و طبق ضوابط دفع می گردد .
- اعضاء و اندامهای قطع شده و جنین می بایست مجزا جمع آوری و به گویستان محل حمل شده و به روش خاص خود دفن گردد .